

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 1 שנה 2023

בית ספר: בית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה B.A.

אסטרטגיה פוליטית בישראל

מרצים/ות:

ד"ר מעוז רוזנטל mrosenthal@runi.ac.il

מספר הקורס:	4393	סוג הקורס:	סמינריון	שעות שבועיות:	3	נקודות זכות:	3
דרישות הקורס:	עבודה מסכמת	קוד קבוצה:	231439301	שפת לימוד:	עברית		

נושאי הקורס

פוליטיקה דמוקרטית מבוססת על תחרות מכוונת משאבים בין בוחרים, מפלגות, פוליטיקאים, בירוקרטים, אנשי תקשורת ושופטים. דינמיקה תחרותית זו חותרת אל מקסום משאבים לטובת צד אחד.

בפוליטיקה ומדיניות, פעמים רבות הרווח של צד אחד משמעותו הפסד של צד אחר.

נקודת הכובד של פעילויות אלה מתרחשת בבחירות תחרותיות, בהן הבוחרים קובעים את יחסי הכוחות הפוליטיים. יחסי כוחות אלה משפיעים על הקואליציות המוקמות ושרידותן כמו גם על המדיניות הציבורית הנקבעת ומיושמת במרחב הציבורי. תוצאות הבחירות משפיעות גם על יחסי הכוח בין הרשויות בינן כמובן הרשות השופטת, הלוקחת חלק פעיל במשחק הפוליטי.

בקורס זה נלמד את הנושאים הללו בהתייחס אל המנגנון התיאורטי שמסביר אותם, יישומם למקרה הישראלי ובחינתם בכיתה על בסיס דיון פעיל.

המטרה המרכזית של קורס זה היא פיתוח עבודת גמר באופן עצמאי. מעבר לנושאי התוכן נעסוק רבות בקורס זה בביצוע מחקר עצמאי, התמודדות עם סוגיות כגון איתור בעיית מחקר, ניסוח שאלת מחקר, שימוש בספרות המחקר בכדי לפתח השערות מחקר. נעסוק גם בבניית מערך מחקר תקף ומהימן וביצוע ניתוח אמפירי (אם איכותני או כמותני). על הבסיס המתודולוגי והמהותי נעסוק בעזרת רפרטים והדרכות אישיות בזמנים שיקבעו מראש.

הדגש בבניית וכתובת העבודות ינתן לחשיבה אסטרטגית המובססת על גישת הבחירה הרציונלית במדע המדינה, תוך הבנת יתרונותיה אך גם מגבלותיה. קורס זה (ואיתו העבודות המוגשות בו) לא עוסק בתכנים אחרים.

הניתוח האמפירי בעבודה יתבסס על ניתוח כמותי או על איכותני תוך שימוש בשיטת הנרטיבים האנליטיים. נלמד במהלך הקורס לגבי הדרך בה שיטות אלה יוטמעו בעבודותיכם/ן.

במקרים מיוחדים אסכים להנחות עבודות העוסקות בהיבטים ערכיים/פילוסופיים של תכני הקורס, אך הבסיס צריך להיות אנליטי ואסטרטגי.

מטרות הקורס

מטרת הקורס המרכזית היא ביצוע עבודת מחקר עצמאית על בסיס הנחייה ממוקדת ובקרת עמיתים כיתתית. בסוף הקורס (עם הגשת העבודה) תדעו לפתח באופן עצמאי מחקר העוסק ביסודות האסטרטגיים של הפוליטיקה בישראל.

מבנה ציון הקורס

- השתתפות פעילה (10%): דיון כיתתי, הגעה למפגשי הנחיה, יצירת וקיום קשר שוטף לגבי נושא העבודה. אני אבדוק נוכחות באיזיצ'ק באופן אקראי במהלך השיעור.
- רפרט (15%): כל סטודנט יציג את הנושא עליו הוא מתכוון לכתוב את עבודת הסיום. הצגת הנושא תימשך כ 15 דקות. הצגת הנושא תכלול את:
  - הצגת בעיית המחקר והנמקתה במונחי גישת הבחירה הרציונלית.
  - שאלת המחקר וכיצד היא נובעת מהבעיה.
  - תיאוריות מרכזיות מתוך גישת הבחירה הרציונלית שיכולות להציג תשובות לשאלה.
  - האסטרטגיה המחקרית והיתכנותה.

את שלושת המפגשים האחרונים נקדיש לרפרטים ודיון לגביהם.

- עבודה (75%) תאריך הגשה עד סוף תקופת המבחנים של סמסטר ב'.

נושאי העבודות יתייחסו אל התחומים הבאים:

קמפיינים של בחירות ותחרות בין מפלגתית.

הקמת קואליציות ושרידותן.

קיום מפלגות בין ארגון לאידיאולוגיה.

פרסונליזציה פוליטית בישראל והשפעתה על משילות.

עיצוב מדיניות ציבורית.

ישום מדיניות ציבורית והערכתה.

פוליטיקה ומשפט: הפוליטיקה של העצמאות השיפוטית.

הוראות כלליות לעבודה:

אורך כל עבודה לא יעלה על שלושים עמודים ולא יהיה פחות מעשרים עמודים (לא כולל נספחים).

- נא לכתוב את הטקסט בגופן סטנדרטי (david/arial/times new roman), שורה וחצי רווח בין השורות, עם מרווח שולי העמודים לפי ברירת מחדל של ה word לסוגי השונים.
- מקורות אקדמיים לביצוע הניתוח יכולים להיות ראשוניים (כתבות מהעיתונות כולל המקוונת, ביוגרפיות, מסמכים רשמיים, מאגרי נתונים קיימים, ראיונות) או משניים (ספרים ומאמרים אקדמיים). מקורות משניים שאינם עוברים עריכה רשמית (דהיינו ויקיפדיה ושות') אינם שייכים לאף אחת מהקטגוריות הללו.

פרמטרים לניקוד העבודה:

חלק תיאורטי: בעיית מחקר-שאלת מחקר-תיאוריה [סקירת ספרות אקדמית מתחום הבחירה הרציונלית והפוליטיקה הישראלית, הקשורה לשאלת המחקר ומובילה להשערות המחקר]-השערות מחקר העונות על שאלת המחקר 50

נתונים (איכותי/נרטיב אנליטי)/כמותי) וניתוח 30

דיון: תשובה לשאלת המחקר על בסיס השערות המחקר 8

מחשבות למשמעות התוצאות (מציאות/מדיניות/מחקר) 5

איכות שימוש במקורות (APSA או הערות שוליים) לכל אורך העבודה. 7

- בכל עבודה יכללו לפחות ארבעה מקורות אקדמיים **מתוך הסילבוס של קורס זה**. שימוש בניירות מדיניות/עמדה של המכון הישראלי לדמוקרטיה/מכון קוהלת/המרכז להעצמת האזרח וכו' כבסיס לטיעון תיאורטי **לא יתקבלו כתקפים**.
- יש לשמור על כללי הציטוט הנהוגים בתחום. ראו לדוגמה:
- <https://mk0apsaconnectbvy6p6.kinstacdn.com/wp-content/uploads/sites/43/2020/07/Style-Manual-for-Political-Science-July-2020-Revision.pdf>
- נא להימנע מעבירות משמעת שטותיות.

שעות קבלת מרצה

בתיאום מראש במייל המופיע בסילבוס

פרטי עוזר הוראה

רשימת קריאה

שיעור 1: רציונליות ואסטרטגיה בפוליטיקה

ווארד, יו (2011). "גישת הבחירה הרציונלית". בתוך ד. מארש וג. סטוקר (עורכים). *גישות ותיאוריות במדע המדינה*. רעננה: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

דורון, גדעון ומעוז רוזנטל (2006). מה בין בחירה רציונלית לבחירה פוליטית ראויה? *פוליטיקה*, 9-23: 15.

שיעור 2: מבוא לכתיבת עבודת מחקר

ליסה הריסון (2005). *מחקר פוליטי*. רעננה: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

שיעור 3: הנרטיב האנליטי

דורון, גדעון ומעוז רוזנטל (2010). "החוכמה ההירוסטטית של בן גוריון ביחס להכרעה הקיומית הגדולה: הקמת מדינה אל מול כינון דמוקרטיה קונסטיטוציונית". בתוך: מ. ליסק וד. הכהן. *צומתי הכרעות ופרשיות מפתח בישראל*. באר-שבע: הוצאת אוניברסיטת בן-גוריון. עמ' 419-445.

שיעור 4-5: התנהגות מפלגות ומועמדים בראי ניהול קמפיין ומיקום מפלגתי אסטרטגי

חפץ, א. (2008). *חשיבה אסטרטגית: תורת המשחקים ושימושיה בכלכלה וניהול*. רעננה: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. פרק 3.

Austen-Smith, D. and J. Banks (1988). Elections, Coalitions and Legislative Outcomes. *American Political Science Review*. 82(2): 405-422.

Meguid, B. M. (2005). Competition between Unequals: The Role of Mainstream Party Strategy in Niche Party Success. *American Political Science Review*, 99(03), 347-359.

Doron, G. (2005). Right as Opposed to Wrong as Opposed to Left The Spatial Location of "Right Parties" on the Israeli Political Map. *Israel Studies* 10(3): 29-53.

Laver, M. (2005). Policy and the Dynamics of Political Competition. *American Political Science Review*, 99(02), 263-281.

דורון, ג. (2006). *משטר נשיאותי לישראל*. ירושלים: הוצאת כרמל. פרק מס' 1.

שיעור 6: מוסדות והעדפות בפוליטיקה: קואליציות פוליטיות בין נקודות הווטו ליזמים הפוליטיים

Tsebelis, G. (1995). Decision Making in Political Systems: Veto Players in Presidentialism, Parliamentarism, Multicameralism and Multipartyism. *British journal of political science*, 25(3), 289-325.

Rosenthal, M. (2016). *Israel's Governability Crisis: Quandaries, Unstructured Institutions, and Adaptation*. Lexington Books. ch. 1,2,4

שיעור 7: הפוליטיקה של המשפט- אקטיביזם שיפוטי כתופעה פוליטית

Cross, Frank B., and Stefanie A. Lindquist. 2006. "The Scientific Study of Judicial Activism." *Minnesota Law Review* 91(6): 1752-1784.

Hirschl, Ran. 2008. "The judicialization of mega-politics and the rise of political courts." *Annual Review of Political Science* 11: 93-118.

שיעור 8: הפוליטיקה של המשפט- בג"ץ כשחקן פוליטי

Hofnung, Menachem. 1996. "The Unintended Consequences of Unplanned Constitutional

Reform: Constitutional Politics in Israel." *The American Journal of Comparative Law* 44(4): 585–604.

Rosenthal, Maoz, Barzilai, Gad, & Meydani, Assaf (2021). Judicial review in a defective democracy: Judicial nominations and judicial review in constitutional courts. *Journal of Law and Courts*, 9(1): 137–157.

Rosenthal, M., & Talmor, S. (2022). Estimating the "Legislators in Robes": Measuring Judges' Political Preferences. *Justice System Journal*, 1–18.

שיעור 9-10: פגישות אישיות

שיעור 11-12: מצגות הצעות מחקר